

Codul de procedură civilă 2018 ***Jurisprudență. Sinteze***

Universul Juridic
București
-2018-

SUMAR

Cuvânt-înainte	7
Anul Centenarului Marii Uniri. Scurtă prezentare a evoluției procedurii civile din 1865 până astăzi	9

Partea I

NOUL COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ, REPUBLICAT (LEGEA NR. 134/2010)	11
Index alfabetic	622
O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru	639
O.U.G. nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă	655

Partea a II-a

SINTEZE	671
---------------	-----

NOUL COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ, REPUBLICAT (LEGEA NR. 134/2010)¹⁾

Noul Cod de procedură civilă a fost republicat în **M. Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015**, în temeiul art. XIV din Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 753 din 16 octombrie 2014, dându-se textelor o nouă numerotare.

Noul Cod de procedură civilă a fost adoptat prin **Legea nr. 134/2010** privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 485 din 15 iulie 2010) și ulterior a fost modificat prin Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012).

Legea nr. 134/2010 a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 545 din 3 august 2012, și ulterior a fost modificată și completată prin:

– Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2012 privind modificarea art. 81 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 606 din 23 august 2012, aprobată prin Legea nr. 206/2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 762 din 13 noiembrie 2012;

– Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 68 din 31 ianuarie 2013, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 214/2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 388 din 28 iunie 2013;

– Legea nr. 72/2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 182 din 2 aprilie 2013.

¹⁾ Actualizat; cu ultimele modificări aduse prin **D.C.C. nr. 290/2018 (M. Of. nr. 638 din 23 iulie 2018)**.

Cuprins

Titlul preliminar	
Domeniul de reglementare al codului de procedură civilă	
și principiile fundamentale ale procesului civil (art. 1-28).....	21
Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului	
de procedură civilă (art. 1-4).....	21
Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului	
civil (art. 5-23).....	22
Capitolul III. Aplicarea legii de procedură civilă	31
 CARTEA I	
Dispoziții generale (art. 29-191).....	37
Titlul I. Acțiunea civilă (art. 29-40)	37
Titlul II. Participanții la procesul civil (art. 41-93).....	43
Capitolul I. Judecătura. Incompatibilitatea (art. 41-54).....	43
Capitolul II. Părțile (art. 55-91).....	49
<i>Secțiunea 1. Folosința și exercițiul drepturilor</i>	
<i>procedurale</i> (art. 56-58).....	49
<i>Secțiunea a 2-a. Persoanele care sunt împreună</i>	
<i>reclamante sau pârâte</i> (art. 59-60).....	52
<i>Secțiunea a 3-a. Alte persoane care pot lua parte</i>	
<i>la judecată</i> (art. 61-79).....	53
§1. <i>Intervenția voluntară</i> (art. 61-67).....	53
§2. <i>Intervenția forțată</i> (art. 68-79).....	56
I. <i>Chemarea în judecată a altei persoane</i> (art. 68-71).....	56
II. <i>Chemarea în garanție</i> (art. 72-74).....	57
III. <i>Arătarea titularului dreptului</i> (art. 75-77).....	58
IV. <i>Introducerea forțată în cauză, din oficiu,</i>	
<i>a altor persoane</i> (art. 78-79).....	59
<i>Secțiunea a 4-a. Reprezentarea părților în judecată</i> (art. 80-89).....	61
§1. <i>Dispoziții generale</i> (art. 80-82).....	61
§2. <i>Dispoziții speciale privind reprezentarea</i>	
<i>convențională</i> (art. 83-89).....	62
<i>Secțiunea a 5-a. Asistența judiciară</i> (art. 90-91).....	66
Capitolul III. Participarea Ministerului Public	
în procesul civil (art. 92-93).....	67

Titlul III. Competența instanțelor judecătorești	(art. 94-147)	68
Capitolul I. Competența materială	(art. 94-106)	68
<i>Secțiunea 1. Competența după materie și valoare</i>	(art. 94-97)	68
<i>Secțiunea a 2-a. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii introductive de instanță</i>	(art. 98-106)	79
Capitolul II. Competența teritorială	(art. 107-121)	82
Capitolul III. Dispoziții speciale	(art. 122-128)	89
Capitolul IV. Incidențe procedurale privitoare la competența instanței	(art. 129-147)	94
<i>Secțiunea 1. Necompetența și conflictele de competență</i>	(art. 129-137)	94
<i>Secțiunea a 2-a. Litispendența și conexitatea</i>	(art. 138-139)	99
<i>Secțiunea a 3-a. Strămutarea proceselor. Delegarea instanței</i>	(art. 140-147)	101
Titlul IV. Actele de procedură	(art. 148-179)	106
Capitolul I. Forma cererilor	(art. 148-152)	106
Capitolul II. Citarea și comunicarea actelor de procedură	(art. 153-173)	108
Capitolul III. Nulitatea actelor de procedură	(art. 174-179)	124
Titlul V. Termenele procedurale	(art. 180-186)	126
Titlul VI. Amenzi judiciare și despăgubiri	(art. 187-191)	130
 CARTEA A II-A		
Procedura contencioasă	(art. 192-526)	133
Titlul I. Procedura în fața primei instanțe	(art. 192-455)	133
Capitolul I. Sesizarea instanței de judecată	(art. 192-210)	133
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	(art. 192-193)	133
<i>Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată</i>	(art. 194-204)	136
<i>Secțiunea a 3-a. Întâmpinarea</i>	(art. 205-208)	173
<i>Secțiunea a 4-a. Cererea reconvențională</i>	(art. 209-210)	177
Capitolul II. Judecata	(art. 211-405)	178
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	(art. 211-236)	178
<i>Secțiunea a 2-a. Cercetarea procesului</i>	(art. 237-388)	187
<i>Subsecțiunea 1. Dispoziții comune</i>	(art. 237-244)	187
<i>Subsecțiunea a 2-a. Excepțiile procesuale</i>	(art. 245-248)	191
<i>Subsecțiunea a 3-a. Probele</i>	(art. 249-365)	193
§1. Dispoziții generale	(art. 249-264)	193
§2. Dovada cu înscrisuri	(art. 265-308)	198
I. Dispoziții generale	(art. 265-268)	198

II. Înscrișul autentic	(art. 269-271).....	199
III. Înscrișul sub semnătură privată	(art. 272-281).....	200
IV. Înscrișurile pe suport informatic	(art. 282-284).....	202
V. Duplicatele și copiile de pe înscrișurile autentice sau sub semnătură privată	(art. 285-287).....	203
VI. Înscrișurile recognitive sau reînnoitoare	(art. 288).....	204
VII. Regimul altor înscrișuri	(art. 289-291).....	204
VIII. Administrarea probei cu înscrișuri.....	(art. 292-300).....	205
IX. Verificarea înscrișurilor	(art. 301-308).....	207
§3. Proba cu martori	(art. 309-326).....	210
I. Admisibilitatea probei cu martori	(art. 309-310).....	210
II. Administrarea probei cu martori	(art. 311-326).....	211
§4. Prezumțiile	(art. 327-329).....	215
§5. Expertiza	(art. 330-340).....	216
§6. Mijloacele materiale de probă	(art. 341-344).....	220
§7. Cercetarea la fața locului.....	(art. 345-347).....	221
§8. Mărturisirea	(art. 348-358).....	221
I. Admisibilitatea probei	(art. 348-350).....	221
II. Interogatoriul	(art. 351-358).....	222
§9. Asigurarea probelor	(art. 359-365).....	225
<i>Subsecțiunea a 4-a. Administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici</i>	<i>(art. 366-388).....</i>	<i>226</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Dezbaterea în fond a procesului.....</i>	<i>(art. 389-394).....</i>	<i>232</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Deliberarea și pronunțarea hotărârii.....</i>	<i>(art. 395-405).....</i>	<i>233</i>
Capitolul III. Unele incidente procedurale	(art. 406-423).....	237
<i>Secțiunea 1. Renunțarea la judecată.....</i>	<i>(art. 406-407).....</i>	<i>237</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Renunțarea la dreptul pretins</i>	<i>(art. 408-410).....</i>	<i>239</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Suspendarea procesului.....</i>	<i>(art. 411-415).....</i>	<i>240</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Perimarea cererii</i>	<i>(art. 416-423).....</i>	<i>247</i>
Capitolul IV. Hotărârile judecătorești	(art. 424-455).....	250
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	<i>(art. 424-435).....</i>	<i>250</i>
§1. Denumirea, întocmirea și comunicarea hotărârii	(art. 424-428).....	250
§2. Efectele hotărârii judecătorești	(art. 429-435).....	253
<i>Secțiunea a 2-a. Hotărârile date în baza recunoașterii pretențiilor</i>	<i>(art. 436-437).....</i>	<i>256</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Hotărârea prin care se încuviințează învoiala părților</i>	<i>(art. 438-441).....</i>	<i>257</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii</i>	<i>(art. 442-447).....</i>	<i>258</i>

Secțiunea a 5-a. Executarea provizorie	(art. 448-450).....	263
Secțiunea a 6-a. Cheltuielile de judecată	(art. 451-455)	267
Titlul II. Căile de atac	(art. 456-513)	277
Capitolul I. Dispoziții generale.....	(art. 456-465)	277
Capitolul II. Apelul	(art. 466-482)	284
Capitolul III. Căile extraordinare de atac	(art. 483-513)	306
Secțiunea 1. Recursul	(art. 483-502)	306
Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare	(art. 503-508)	332
Secțiunea a 3-a. Revizuirea	(art. 509-513)	336
Titlul III. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	(art. 514-521)	346
Capitolul I. Recursul în interesul legii.....	(art. 514-518)	346
Capitolul II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.....	(art. 519-521)	350
Titlul IV. Contestația privind tergiversarea procesului	(art. 522-526)	362
 CARTEA A III-A		
Procedura necontencioasă judiciară	(art. 527-540)	366
Titlul I. Dispoziții generale	(art. 527-537)	366
Titlul II. Dispoziții speciale	(art. 538-540)	368
 CARTEA A IV-A		
Despre arbitraj	(art. 541-621)	370
Titlul I. Dispoziții generale	(art. 541-547)	370
Titlul II. Convenția arbitrală	(art. 548-554)	372
Titlul III. Tribunalul arbitral	(art. 555-570)	374
Titlul IV. Procedura arbitrală	(art. 571-607)	378
Capitolul I. Sesizarea tribunalului arbitral	(art. 571-574)	378
Capitolul II. Judecata	(art. 575-594)	379
Capitolul III. Cheltuielile arbitrale	(art. 595-600)	385
Capitolul IV. Hotărârea arbitrală	(art. 601-607)	386
Titlul V. Desființarea hotărârii arbitrale	(art. 608-613)	388
Titlul VI. Executarea hotărârii arbitrale	(art. 614-615)	392
Titlul VII. Arbitrajul instituționalizat	(art. 616-621)	392

CARTEA A V-A Respect pentru oameni și cărți

Despre executarea silită	(art. 622-914).....	394
--------------------------------	---------------------	-----

Titlul I. Dispoziții generale	(art. 622-726).....	394
--	---------------------	-----

Capitolul I. Scopul și obiectul executării silite	(art. 622-631).....	394
--	---------------------	-----

Capitolul II. Titlul executoriu	(art. 632-643).....	399
--	---------------------	-----

Capitolul III. Participanții la executarea silită	(art. 644-662).....	402
--	---------------------	-----

Capitolul IV. Efectuarea executării silite	(art. 663-705).....	414
---	---------------------	-----

Secțiunea 1. Sesizarea organului de executare	(art. 663-672).....	414
---	---------------------	-----

Secțiunea a 2-a. Efectuarea actelor de executare silită	(art. 673-686).....	425
---	---------------------	-----

Secțiunea a 3-a. Executarea împotriva moștenitorilor	(art. 687-689).....	429
--	---------------------	-----

Secțiunea a 4-a. Intervenția altor creditori	(art. 690-696).....	430
--	---------------------	-----

Secțiunea a 5-a. Perimarea executării silite	(art. 697-699).....	433
--	---------------------	-----

Secțiunea a 6-a. Amânarea, suspendarea și restrângerea executării	(art. 700-702).....	435
---	---------------------	-----

Secțiunea a 7-a. Încetarea executării silite	(art. 703-705).....	436
--	---------------------	-----

Capitolul V. Prescripția dreptului de a obține executarea silită	(art. 706-711).....	437
---	---------------------	-----

Capitolul VI. Contestația la executare	(art. 712-720).....	438
---	---------------------	-----

Capitolul VII. Depunerea cu afectațiune specială	(art. 721-722).....	450
---	---------------------	-----

Capitolul VIII. Întoarcerea executării	(art. 723-726).....	450
---	---------------------	-----

Titlul II. Urmărirea silită asupra bunurilor debitorului	(art. 727-887).....	452
---	---------------------	-----

Capitolul I. Urmărirea mobilă	(art. 727-812).....	452
--	---------------------	-----

Secțiunea 1. Bunurile mobile care nu se pot urmări	(art. 727-730).....	452
--	---------------------	-----

Secțiunea a 2-a. Procedura urmăririi mobiliare	(art. 731-780).....	454
--	---------------------	-----

§1. Sechestrarea bunurilor mobile	(art. 731-752).....	454
---	---------------------	-----

§2. Valorificarea bunurilor sechestrate	(art. 753-757).....	462
---	---------------------	-----

§3. Vânzarea la licitație publică	(art. 758-778).....	464
---	---------------------	-----

§4. Dispoziții speciale	(art. 779-780).....	473
-------------------------------	---------------------	-----

Secțiunea a 3-a. Poprirea	(art. 781-794).....	474
---------------------------------	---------------------	-----

Secțiunea a 4-a. Urmărirea fructelor și a veniturilor imobilelor	(art. 795-812).....	486
--	---------------------	-----

§1. Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini	(art. 795-799).....	486
--	---------------------	-----

§2. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor	(art. 800-812).....	487
---	---------------------	-----

Capitolul II. Urmărirea imobiliară	(art. 813-863).....	492
---	---------------------	-----

Secțiunea 1. Bunurile imobile care pot fi urmărite	(art. 813-818).....	492
--	---------------------	-----

Secțiunea a 2-a. Încuviințarea urmăririi imobiliare	(art. 819-826).....	495
---	---------------------	-----

Secțiunea a 3-a. Efectele urmăririi	(art. 827-828).....	498
---	---------------------	-----

<i>Secțiunea a 4-a. Vânzarea la licitație publică</i>	(art. 829-856)	498
§1. Formalitățile premergătoare vânzării.....	(art. 829-834)	498
§2. Scoaterea în vânzare a imobilului	(art. 835-841)	501
§3. Licităția și adjudecarea imobilului.....	(art. 842-856)	505
<i>Secțiunea a 5-a. Efectele adjudecării</i>	(art. 857-859)	513
<i>Secțiunea a 6-a. Dispoziții speciale</i>	(art. 860-863)	515
Capitolul III. Eliberarea și distribuirea sumelor		
realizate prin urmărirea silită	(art. 864-887)	516
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	(art. 864-868)	516
<i>Secțiunea a 2-a. Distribuirea sumei rezultate</i> <i>din vânzarea bunurilor urmărite</i>	(art. 869-878)	518
<i>Secțiunea a 3-a. Plata sumei rezultate</i> <i>din urmărirea silită</i>	(art. 879-887)	522
Titlul III. Executarea silită directă	(art. 888-914)	524
Capitolul I. Dispoziții generale	(art. 888-892)	524
Capitolul II. Predarea silită a bunurilor mobile	(art. 893-895)	526
Capitolul III. Predarea silită a bunurilor imobile	(art. 896-902)	527
Capitolul IV. Executarea silită a altor obligații de a face sau a obligațiilor de a nu face	(art. 903-914)	529
<i>Secțiunea 1. Dispoziții comune</i>	(art. 903-909)	529
<i>Secțiunea a 2-a. Executarea hotărârilor</i> <i>judecătorești și a altor titluri executorii referitoare la minori...</i> (art. 910-914)		534
CARTEA A VI-A		
Proceduri speciale	(art. 915-1.064)	537
Titlul I. Procedura divorțului	(art. 915-935)	537
Capitolul I. Dispoziții comune	(art. 915-928)	537
Capitolul II. Divorțul remediu	(art. 929-933)	542
<i>Secțiunea 1. Divorțul prin acordul soților</i>	(art. 929-932)	542
<i>Secțiunea a 2-a. Divorțul din motive de sănătate</i>	(art. 933)	544
Capitolul III. Divorțul din culpa soților	(art. 934-935)	544
Titlul II. Procedura punerii sub interdicție judecătorească	(art. 936-943)	545
Titlul III. Procedura de declarare a morții	(art. 944-951)	548
Titlul IV. Măsurile asigurătorii și provizorii	(art. 952-979)	550
Capitolul I. Sechestrul asigurător	(art. 952-969)	550
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	(art. 952-959)	550
<i>Secțiunea a 2-a. Dispoziții speciale privind</i> <i>sechestrul asigurător al navelor civile</i>	(art. 960-969)	554

Capitolul II. Poprirea asigurătorie	(art. 970-971).....	556
Capitolul III. Sechestrul judiciar	(art. 972-977).....	557
Capitolul IV. Măsuri provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală	(art. 978-979).....	559
Titlul V. Procedura partajului judiciar	(art. 980-996).....	561
Titlul VI. Procedura ordonanței președințiale	(art. 997-1.002).....	567
Titlul VII. Cererile posesorii	(art. 1.003-1.005).....	572
Titlul VIII. Procedura ofertei de plată și consemnațiunii	(art. 1.006-1.013).....	572
Titlul IX. Procedura ordonanței de plată	(art. 1.014-1.025).....	574
Titlul X. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă	(art. 1.026-1.033).....	581
Titlul XI. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept	(art. 1.034-1.049).....	585
Capitolul I. Dispoziții generale	(art. 1.034-1.039).....	585
Capitolul II. Procedura de evacuare	(art. 1.040-1.045).....	587
Capitolul III. Dispoziții speciale	(art. 1.046-1.049).....	591
Titlul XII. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii	(art. 1.050-1.053).....	592
Titlul XIII. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute	(art. 1.054-1.056).....	597
Titlul XIV. Cauțiunea judiciară	(art. 1.057-1.064).....	599
CARTEA A VII-A		
Procesul civil internațional	(art. 1.065-1.134).....	602
Titlul I. Competența internațională a instanțelor române	(art. 1.066-1.082).....	602
Capitolul I. Dispoziții generale	(art. 1.066-1.078).....	602
Capitolul II. Dispoziții speciale de competență internațională a instanțelor române	(art. 1.079-1.082).....	606
Titlul II. Legea aplicabilă în procesul civil internațional	(art. 1.083-1.093).....	608
Capitolul I. Capacitatea și drepturile părților în proces	(art. 1.083-1.087).....	608
Capitolul II. Legea aplicabilă în materie procedurală	(art. 1.088-1.093).....	609

Titlul III. Eficacitatea hotărârilor străine	(art. 1.094-1.110)	610
Capitolul I. Recunoașterea hotărârilor străine.....	(art. 1.095-1.102)	610
Capitolul II. Executarea hotărârilor străine	(art. 1.103-1.110)	613
Titlul IV. Arbitrajul internațional și efectele		
hotărârilor arbitrale străine	(art. 1.111-1.133)	615
Capitolul I. Procesul arbitral internațional	(art. 1.111-1.123)	615
Capitolul II. Efectele hotărârilor arbitrale		
străine	(art. 1.124-1.133)	618
Dispoziții finale.....	(art. 1.134)	621

Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă și principiile fundamentale ale procesului civil

CAPITOLUL I

Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă

Art. 1

Obiectul și scopul Codului de procedură civilă

(1) Codul de procedură civilă, denumit în continuare codul, stabilește regulile de competență și de judecare a cauzelor civile, precum și cele de executare a hotărârilor instanțelor și a altor titluri executorii, în scopul îndeplinirii justiției în materie civilă.

(2) În îndeplinirea justiției, instanțele judecătorești îndeplinesc un serviciu de interes public, asigurând respectarea ordinii de drept, a libertăților fundamentale, a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și persoanelor juridice, aplicarea legii și garantarea supremației acesteia.

Art. 2

Aplicabilitatea generală a Codului de procedură civilă

(1) Dispozițiile prezentului cod constituie procedura de drept comun în materie civilă.

(2) De asemenea, dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare.

Jurisprudență ICCJ – Recursuri în interesul legii (RIL)

Dec. nr. 17/2017 (ADMISĂ – M. Of. nr. 930 din 27 noiembrie 2017):

– Dispozițiile art. 2 NCPC delimitează câmpul de aplicare a noului Cod, stabilind că acesta constituie dreptul comun în ceea ce privește procedura pentru litigiile în materie civilă [alin. (1)]. Așadar, normele de drept procesul civil cuprinse în NCPC constituie legea generală în ceea ce privește procedura în materia civilă, ceea ce are drept consecință faptul că ori de câte ori legea nu prevede în mod expres altfel, în materie civilă, în ceea ce privește procedura, se vor aplica dispozițiile cuprinse în NCPC.

Noțiunea de „materie civilă”, vizată de prevederile art. 2 alin. (1) NCPC, cuprinde raporturile juridice patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane ca subiecte de drept civil, indiferent de calitatea acestora, de profesionist sau neprofesionist, precum și orice alte domenii la care se referă litera și spiritul dispozițiilor NCC.

De asemenea, din dispozițiile art. 2 alin. (2) NCPC reiese că acest act normativ constituie legea generală și în alte materii, prevederile sale aplicându-se ori de câte ori legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare.

În materie de procedură, legile speciale se vor aplica doar în cazurile pe care le reglementează, fiind deci de strictă interpretare și aplicare, iar acolo unde nu dispun, se vor completa cu prevederile NCPC.

Art. 3**Aplicarea prioritară a tratatelor internaționale privitoare la drepturile omului**

- (1) În materiile reglementate de prezentul cod, dispozițiile privind drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.
- (2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și prezentul cod, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care prezentul cod conține dispoziții mai favorabile.

Art. 4**Aplicarea prioritară a dreptului Uniunii Europene**

În materiile reglementate de prezentul cod, normele obligatorii ale dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau de statutul părților.

CAPITOLUL II**Principiile fundamentale ale procesului civil****Art. 5****Îndatoriri privind primirea și soluționarea cererilor**

- (1) Judecătorii au îndatorirea să primească și să soluționeze orice cerere de competența instanțelor judecătorești, potrivit legii.
- (2) Niciun judecător nu poate refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă.
- (3) În cazul în care o pricină nu poate fi soluționată nici în baza legii, nici a uzanțelor, iar în lipsa acestora din urmă, nici în baza dispozițiilor legale privitoare la situații asemănătoare, ea va trebui judecată în baza principiilor generale ale dreptului, având în vedere toate circumstanțele acesteia și ținând seama de cerințele echității.
- (4) Este interzis judecătorului să stabilească dispoziții general obligatorii prin hotărârile pe care le pronunță în cauzele ce îi sunt supuse judecării.

Art. 6**Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil**

- (1) Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă, imparțială și stabilită de lege. În acest scop, instanța este datoră să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a judecării.
- (2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și în faza executării silite.

Legislație conexă:

– Art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Art. 7 Legalitatea

- (1) Procesul civil se desfășoară în conformitate cu dispozițiile legii.
- (2) Judecătorul are îndatorirea de a asigura respectarea dispozițiilor legii privind realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părților din proces.

Art. 8 Egalitatea

În procesul civil părților le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal și fără discriminări.

Art. 9 Dreptul de dispoziție al părților

- (1) Procesul civil poate fi pornit la cererea celui interesat sau, în cazurile anume prevăzute de lege, la cererea altei persoane, organizații ori a unei autorități sau instituții publice ori de interes public.
- (2) Obiectul și limitele procesului sunt stabilite prin cererile și apărările părților.
- (3) În condițiile legii, partea poate, după caz, renunța la judecarea cererii de chemare în judecată sau la însuși dreptul pretins, poate recunoaște pretențiile părții adverse, se poate învoi cu aceasta pentru a pune capăt, în tot sau în parte, procesului, poate renunța la exercitarea căilor de atac ori la executarea unei hotărâri. De asemenea, partea poate dispune de drepturile sale în orice alt mod permis de lege.

Art. 10 Obligațiile părților în desfășurarea procesului

- (1) Părțile au obligația să îndeplinească actele de procedură în condițiile, ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător, să-și probeze pretențiile și apărările, să contribuie la desfășurarea fără întârziere a procesului, urmărind, tot astfel, finalizarea acestuia.
- (2) Dacă o parte deține un mijloc de probă, judecătorul poate, la cererea celeilalte părți sau din oficiu, să dispună înfățișarea acestuia, sub sancțiunea plății unei amenzi judiciare.

Art. 11 Obligațiile terților în desfășurarea procesului

Orice persoană este obligată, în condițiile legii, să sprijine realizarea justiției. Cel care, fără motiv legitim, se sustrage de la îndeplinirea acestei obligații poate fi constrâns să o execute sub sancțiunea plății unei amenzi judiciare și, dacă este cazul, a unor daune-interese.

Art. 12**Bună-credință**

- (1) Drepturile procesuale trebuie exercitate cu bună-credință, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege și fără a se încălca drepturile procesuale ale altei părți.
- (2) Partea care își exercită drepturile procesuale în mod abuziv răspunde pentru prejudiciile materiale și morale cauzate. Ea va putea fi obligată, potrivit legii, și la plata unei amenzi judiciare.
- (3) De asemenea, partea care nu își îndeplinește cu bună-credință obligațiile procesuale răspunde potrivit alin. (2).

Legislație conexă:

– Art. 14 NCC.

Art. 13**Dreptul la apărare**

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2)¹⁾ Părțile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condițiile legii. În recurs, cererile și concluziile părților nu pot fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepția situației în care partea sau mandatarul acesteia, soț ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licențiată în drept.
- (3) Părților li se asigură posibilitatea de a participa la toate fazele de desfășurare a procesului. Ele pot să ia cunoștință de cuprinsul dosarului, să propună probe, să își facă apărări, să își prezinte susținerile în scris și oral și să exercite căile legale de atac, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.
- (4) Instanța poate dispune înfățișarea în persoană a părților, chiar atunci când acestea sunt reprezentate.

Legislație conexă:

– Art. 24 din Constituția României;

– Art. 15 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, rep. (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005).

¹⁾ Potrivit art. XI din Legea nr. 2/2013: „În aplicarea dispozițiilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, în cazul instanțelor judecătorești și parchetelor, în recurs, cererile și concluziile pot fi formulate și susținute de către președintele instanței sau de către conducătorul parchetului, de către consilierul juridic ori de către judecătorul sau procurorul desemnat, în acest scop, de președintele instanței ori de conducătorul parchetului.” Dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a doua sunt neconstituționale (D.C.C. nr. 462/2014; D.C.C. nr. 485/2015).

Jurisprudența Curții Constituționale

D.C.C. nr. 462/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă (**ADMISĂ**)¹⁾ – M. Of. nr. 775 din 24 octombrie 2014):

– Condiționarea exercitării căii de atac de încheierea, în mod obligatoriu, a unui contract de asistență judiciară, drept condiție de admisibilitate a recursului, impune în sarcina individului atât condiții excesive pentru exercitarea căii de atac a recursului, cât și costuri suplimentare și semnificative în raport cu cheltuielile efectuate de cetățean pentru plata serviciului justiției. Mai departe, Curtea trebuie să ia în considerare că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în dosare legate de materia contenciosului administrativ. În această materie, spre deosebire de dreptul comun unde hotărârile pronunțate în primă instanță pot fi atacate cu apel cu toate consecințele care decurg din aceasta, Curtea observă că, potrivit art. 7 alin. (3) din Legea

nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 30 mai 2012, legiuitorul a optat pentru menținerea căii de atac a recursului, și nu pentru înlocuirea acestuia cu calea de atac a apelului. În lumina NCP, recursul în materia contenciosului administrativ este esențialmente diferit de recursul exercitat în această materie în vechea reglementare, care permitea, de principiu, examinarea cauzei sub toate aspectele pe calea recursului. Așadar, ca urmare a acestei excluderi, hotărârile primei instanțe date în litigiile de contencios administrativ rămân a fi supuse în continuare recursului. Prin efectul dispozițiilor legale criticate în materia contenciosului administrativ se ajunge la situația în care părțile care sunt lipsite de calea de atac a apelului să fie obligate să formuleze recursul numai prin intermediul unui avocat (cu excepțiile prevăzute de lege, în cazul persoanelor care au studii juridice).

D.C.C. nr. 485/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 84 alin. (2) și art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă (**ADMISĂ**)²⁾ – M. Of. nr. 539 din 20 iulie 2015):

– În situația unor persoane juridice de drept public ori privat aflate într-o situație economică precară sau care nu pot efectua plăți având conturile bancare blocate și care nu au angajat un consilier juridic, Curtea reține că condiționarea exercitării căii de atac de angajarea sau numirea unui consilier juridic ori de încheierea, în mod obligatoriu, a unui contract de asistență judiciară impune în sarcina persoanei juridice condiții excesive pentru exercitarea căii de atac a recursului, precum și costuri suplimentare pentru plata serviciului justiției, astfel încât pentru aceasta se creează un cadru juridic de natură a descuraja apelarea la serviciul justiției.

A se vedea și **D.C.C. nr. 29/2015** (RESPINSĂ – M. Of. nr. 170 din 11 martie 2015).

¹⁾ D.C.C. nr. 462/2014: „dispozițiile din Codul de procedură civilă cuprinse în art. 13 alin. (2) teza a doua, art. 83 alin. (3), precum și în art. 486 alin. (3) cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs prin avocat sunt neconstituționale”.

²⁾ D.C.C. nr. 485/2015: „dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a doua, ale art. 84 alin. (2), precum și ale art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic, sunt neconstituționale”.